

Genforeningen

Det historiske overblik side 190

Her er ideer til, hvordan kanonpunktet Genforeningen kan integreres i emner/temaer.

Emne: Sønderjylland 1864-1920

I 1918 fremsatte USA's præsident Wilson nogle principper for freden i Europa efter Første Verdenskrig. Et centralt princip var national selvbestemmelsesret. Dvs. "... at der ikke handles med folk og provinser fra den ene suveræne stat til den anden, som om de var almindeligt løsøre eller brikker i et spil ..."

I sine 14 punkter fra januar 1918 havde Wilson også forslag til, hvordan grænserne kunne lægges fast i en række af Europas brandpunkter efter dette princip. Til mange danskeres skuffelse nævnte Wilson end ikke spørgsmålet om Slesvig. I den europæiske optik hørte Slesvigsspørgsmålet og en revision af grænsen mellem Tyskland og Danmark da også til i bagatelafdelingen.

Ved våbenstilstanden i 1918 besluttede den danske regering og Rigsdagen at tage sagen op. Der var flertal for kun at kræve den del af Slesvig tilbage, hvor sproget var dansk, og det dansksindede dominerede. Og man foreslog en grænsedragning syd om Tønder og nord om Flensborg – dvs. stort set som nutidens grænse.

Nationale og konservative kredse krævede dog, at hele Slesvig skulle indlemmes i Danmark ud fra en argumentation om en historisk ret. Lidt mindre ambitiøse var den såkaldte Flensborgbevægelse, der som navnet siger, krævede, at Flensborg skulle med til Danmark. Tonen mellem fløjene var hård og uforsonlig. Man fik dog indføjjet i Versaillestraktaten, at grænsen mellem Tyskland og Danmark skulle fastlægges ved en folkeafstemning. Hvordan den skulle foregå skulle tilrettelægges af en international kommission. Området blev delt i zoner, hvor afstemningerne fandt sted i 1920. På baggrund heraf blev den nuværende grænse lagt fast.

Kanonpunktet kan integreres i et emne, der fokuserer på centrale begivenheder i Nordslesvigs (Sønderjyllands) historie fra 1864 til 1920, fx:

- 1866: Østrigs nederlag til Preussen. I fredsftalen indføjjes § 5, der bestemmer, at den endelige grænse i Slesvig skal fastlægges ved en folkeafstemning.
- 1867: Slesvig og Holsten indlemmes som provinser i Preussen
- 1878: Preussen og Østrig ophævede § 5. Fortyskningen af Slesvig intensiveres
- 1907: Optantkonventionen
- 1914-18: Første Verdenskrig. 30.000 unge mænd fra Nordslesvig blev indkaldt til den tyske hær. Af dem faldt ca. 5.200.
- Perspektivering til nutiden

Tema: Nationale mindretal i Europa

Kanonpunktet kan integreres i et tema, hvor klassen undersøger den historiske kontekst og aktuelle samfundsforhold for nationale mindretal i Europa. Eleverne kan i grupper arbejde med udvalgte eksempler på nationale mindretal.

- Hvordan har forholdet mellem det nationale mindretal og flertallet udviklet sig?
- Hvad er det nationale mindretals mål? (fx kulturelle rettigheder, større autonomi, løsrivelse)

- Hvilke midler/metoder bruger mindretallet?
- Hvordan reagerer myndighederne i staten over for mindretallet?

Der findes mere end 100 organiserede nationale mindretal i Europa. Her er nogle eksempler:

- Baskerne i Spanien
- De finsk-svenske i den sydvestlige del af Finland
- Det danske mindretal i Tyskland
- Det tyske mindretal i Danmark
- Kurderne i Tyrkiet
- Russerne i de baltiske lande
- Samerne i Norge, Finland og Sverige
- Romaer – i flere østeuropæiske lande
- Ungarere i Rumænien
- Ungarere i Slovakiet

Materialer

Bøger:

Bau-Madsen, Jeanne: *I skyggen af 1. verdenskrig – Danmark 1914-1929*, Flachs 2006

Bejder, Peter: *Eljmi er roma*, Mañana 2002

Clasen, Gry: *Demokratiske øjebliksbilleder – tag fat i demokratiet og fat det*, CDR-Forlag 2004

Gregersen, Hans: *Sønderjylland*, Højers Forlag 2007

Helleberg, Maria: *Den sommer mændene forsvandt*, Modtryk (ungdomsroman om sønderjyder i Første Verdenskrig)

Kousholt, Bjarne: *Sønderjylland & Slesvig*, Dafolo 1999

Kühl, Jørgen: *Folk uden grænser – om nationale mindretal i Europa*, Gyldendal 2000

Lerberg, Lona: *Vi elsker vort land – på sporet af danskhed*, Pantheon 2000

LoBaido, Anthony C.: *Kurdere*, Flachs 2004

Rindel, Gerd: *Men himlen lukker sine øjne*, Høst 2003 (ungdomsroman om sønderjyder i Første Verdenskrig)

Rydahl, Troels: *Hvorfor kaster de ikke med håndgranater i Tinglev*, Gyldendal 1998

Sigmund, Pia: *Ruth og Bjørn fra Sønderjylland 1914*, Alinea 2009

Links:

Artikler om Sønderjyllands historie:

<http://www.graenseforeningen.dk/node/4799>

Undervisningsministeriet om Genforeningen:

<http://www.uvm.dk/Uddannelse/Tvaergaaende%20omraader/Internationalt/Sydslesvigudvalget/Sydslesvigudvalgets%20historiske%20baggrund.aspx>